

Sygn. akt IV U 129/23

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

28 kwietnia 2023 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Sławomir Matusiak

Protokolant: st. sekr. sąd. Katarzyna Wawrzyniak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 28 kwietnia 2023 roku w Sieradzu

odwołania K. P.

od decyzji Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Likwidatora Funduszu Alimentacyjnego

z 31 stycznia 2023 r. Nr (...)

w sprawie K. P.

przeciwko Prezesowi Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Likwidatorowi Funduszu Alimentacyjnego

o umorzenie należności funduszu alimentacyjnego

oddala odwołanie.

Sygn.akt IV U 129/23

UZASADNIENIE

Decyzją, wydaną w dniu 31.01.2023r., Likwidator Funduszu Alimentacyjnego – Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w oparciu o art. 68 ust.1 w zw. z art. 63 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 28.11.2002r. o świadczeniach rodzinnych, po rozpatrzeniu wniosku z dnia 29.11. 2022r. o umorzenie należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego, odmówił K. P. umorzenia należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz 5% opłaty na pokrycie kosztów związanych z działalnością funduszu w łącznej kwocie 13.829,34 zł.

W uzasadnieniu decyzji organ wskazał, iż stosownie do art. 68 ust.1 ustawy o świadczeniach rodzinnych w szczególnie uzasadnionych przypadkach związanych z sytuacją zdrowotną lub rodzinną osoby, przeciwko której jest prowadzona egzekucja alimentów, likwidator funduszu alimentacyjnego może umorzyć należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego. Zaznaczono, że dla przyjęcia istnienia szczególnie uzasadnionego przypadku przy uwzględnieniu wieku, stanu rodzinnego, kwalifikacji zawodowych oraz rokowań zdrowotnych obowiązanego niezbędnym jest ustalenie, iż również w przyszłości nie będzie on w stanie spłacać zadłużenia bez narażenia się na pozbawienie możliwości zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych. Organ podniósł, iż choć sytuacja materialna wnioskodawcy jest trudna i uniemożliwia jednorazową spłatę należności, to jednak nie można uznać, aby stan ten wyczerpywał ustawowe przesłanki umorzenia należności. W ocenie organu decyzja o umorzeniu byłaby zasadna wówczas, gdyby sytuacja zdrowotna wnioskodawcy trwale pozbawiała go możliwości, co jednak nie ma miejsca. Wnioskodawca nie ma orzeczenia o niezdolności do pracy lub niepełnosprawności uniemożliwiającej

zarobkowanie. Fakt zarejestrowania wnioskodawcy jako osoby bezrobotnej oznacza zaś, że wyraża on gotowość podjęcia zatrudnienia, przez co ewentualna zmiana statusu zawodowego wpłynęłaby na poprawę sytuacji majątkowej.

Odwołując się od decyzji odmawiającej umorzenia należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego K. P. wskazał na naruszenie przez organ rentowy przepisu art. 68 ust.1 ustawy z dnia 28.11.2002r. o świadczeniach rodzinnych poprzez nieuwzględnienie faktów, z których wynika, że jest on osobą trwale bezrobotną, bez prawa do zasiłku, nie posiadająca majątku, utrzymującą się z pomocy społecznej i wsparcia matki, będącej w podeszłym wieku.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

K. P., ur. (...), posiada zadłużenie wobec likwidowanego funduszu alimentacyjnego z tytułu wypłaty świadczeń z funduszu alimentacyjnego na rzecz jego dziecka w kwocie, która łącznie z 5% opłatą na pokrycie kosztów związanych z działalnością funduszu, wynosiła – wg stanu na dzień 31 stycznia 2023r. – 13.829,34 zł.

(okoliczność bezsporna).

K. P. w dniu 29.11.2022r. złożył za pośrednictwem organu egzekucyjnego w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N. wniosek o udzielenie ulgi w spłacie należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego z tytułu wypłaconych świadczeń w zakresie kwoty 14.520,81 zł. W uzasadnieniu wniosku K. P. podał, iż jest osobą bezrobotną bez prawa do zasiłku, prowadzi gospodarstwo domowe wraz z 80-letnią matką, której emerytura jest jedynym źródłem dochodu rodziny. Wnioskodawca wskazał, iż mieszka w domu jednorodzinnym, on sam nie posiada żadnego majątku a uregulowanie zobowiązania wykracza poza jego możliwości finansowe.

W załączonym oświadczeniu o stanie rodzinnym i majątkowym oraz sytuacji materialnej K. P. podał, iż jest rozwiedziony, prowadzi samodzielne gospodarstwo domowe, nie ma żadnego majątku, nie pracuje zarobkowo, nie ma żadnych dochodów jak też nie korzysta z żadnych form instytucjonalnej pomocy, jego stałe wydatki związane z utrzymaniem kształtują się na poziomie 400 zł, nie posiada innych zobowiązań poza związanym z likwidowanym funduszem alimentacyjnym.

Od 11.12.2007 r. K. P. jest zarejestrowany w Powiatowym Urzędzie Pracy w S. bez prawa do zasiłku. Wcześniej K. P. pracował zarobkowo jako spawacz i osoba przeprowadzająca dzieci przez jezdnię przed placówką oświatową. K. P. mieszka wraz z matką, która jest uprawniona do emerytury rolniczej. Emerytura matki jest obecnie jedynym źródłem utrzymania wnioskodawcy. K. P. nie jest zaliczony do żadnego ze stopni niepełnosprawności, dolega mu ból lewego stawu biodrowego oraz bóle grzbietu.

Decyzją z dnia 14.12.2022r. organ rentowy umorzył postępowanie w sprawie o umorzenie należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego w części dotyczącej zadłużenia w kwocie 691,47 zł z uwagi na to, że wniosek dotyczył umorzenia należności w kwocie 14.520,81 zł, zaś faktyczne zadłużenie na dzień złożenia wniosku wynosiło 13.829,34 zł.

Decyzją z dnia 31.01.2023r. organ rentowy odmówił umorzenia należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz 5% opłaty na pokrycie kosztów związanych z działalnością funduszu w łącznej kwocie 13.829,34 zł.

(wniosek o umorzenie należności, oświadczenie o stanie majątkowym, zaświadczenie PUP decyzje w aktach ZUS, zaświadczenie k. 22 akt sprawy, zeznania K. P. z 08.04.2023r. od 00:03:18 do 00:12:13 minuty).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zgodnie z przepisem art. 67 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U.2023.390 t.j.-dalej: ustawa), egzekucję należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu prowadzi się w dalszym ciągu aż do ich zaspokojenia. W myśl art. 68 ust.1 ustawy, w szczególnie uzasadnionych przypadkach związanych z sytuacją

zdrowotną lub rodzinną osoby, przeciwko której jest prowadzona egzekucja alimentów, lub osoby zobowiązanej do zwrotu bezpodstawnie pobranych świadczeń z funduszu, likwidator może umorzyć, rozłożyć na raty lub odroczyć termin płatności należności likwidowanego funduszu z tytułu wypłaconych lub bezpodstawnie pobranych świadczeń z funduszu. Przepis art. 68 ust. 1 ustawy stanowi zatem wyjątek od zasady wyrażonej w art. 67, który pozwala na umorzenie należności likwidowanego funduszu z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu, jeżeli jest to uzasadnione szczególnymi warunkami związanymi z sytuacją zdrowotną lub rodzinną dłużnika, nawet, pomimo istnienia możliwości prowadzenia egzekucji należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu. Z powyższego przepisu wynika, że umorzenie należności funduszu alimentacyjnego z tytułu wypłaconych świadczeń nastąpić może jedynie w szczególnie uzasadnionych przypadkach, związanych z sytuacją zdrowotną lub rodzinną osoby zobowiązanej do zwrotu.

Jak wskazał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z dnia 18 maja 2022 r. II USK 512/21 LEX nr 3439031, użyty w powołanym przepisie zwrot „szczególnego przypadku” ma charakter klauzuli generalnej, które z natury mają charakter ogólny, a ich zastosowanie jest ściśle uzależnione od konkretnych okoliczności faktycznych. Ocena zastosowania przepisów zawierających klauzule generalne (zwroty niedookreślone) zależy bowiem od całokształtu występujących w sprawie okoliczności, a norma o charakterze klauzuli generalnej nie uprawnia do stawiania jednej wiążącej wykładni. Ocena ta należy więc przede wszystkim do sądów powszechnych (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2011 r., I UK 367/10, LEX nr 811830 oraz z dnia 12 maja 2020 r., I UK 162/19, LEX nr 3188137). W licznych orzeczeniach przyjęto, że za przypadki szczególnie uzasadnione, związane z sytuacją zdrowotną lub rodzinną zobowiązanego, które umożliwiają poddane kontroli sądowej umorzenie należności zlikwidowanego funduszu alimentacyjnego, należy uznać - niezależnie od zobowiązanego alimentacyjnie - sytuacje losowe lub nadzwyczajne, które sprawiają, że nie jest on w stanie na bieżąco, ani w dającej się przewidzieć perspektywie, regulować obarczających go zaległości alimentacyjnych bez uszczerbku dla jego zdrowia oraz naruszenia istotnych dóbr najbliższych członków jego rodziny (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 września 2018 r., I UK 400/17, LEX nr 2558699). Co warte podkreślenia, przesłanki do umorzenia należności na rzecz funduszu alimentacyjnego nie wyczerpuje również sam fakt, iż zadłużenie jest większe niż możliwości zarobkowe i majątkowe zobowiązanego do alimentacji, co prowadzi do niemożliwości zaspokojenia podstawowych jego potrzeb bytowych. Brak stałych dochodów i związana z tym trudna sytuacja materialna jest bowiem okolicznością dotyczącą wszystkich dłużników alimentacyjnych, gdyż uruchomienie funduszu alimentacyjnego następowało tylko wówczas, gdy dłużnik nie miał majątku ani dochodów podlegających egzekucji (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 24 marca 2022 r. III AUa 390/21 LEX nr 3438275). Alimentacyjnie zobowiązany, który posiada realne możliwości choćby częściowej lub rozłożonej w czasie spłaty długów alimentacyjnych, nie powinien być premiowany umorzeniem należności zlikwidowanego funduszu alimentacyjnego z tytułu biernej postawy lub bezzasadnego oczekiwania, że jego długi alimentacyjne zostaną umorzone kosztem stron lub innych uczestników systemu ubezpieczeń społecznych z uszczupleniem funduszy tego systemu (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 6 marca 2007 r., I UK 289/06, LEX nr 936838; z dnia 6 sierpnia 2008 r., II UK 359/07, OSNP 2010, nr 1-2, poz. 18; z dnia 3 lutego 2010 r., I UK 270/09, LEX nr 585729; z dnia 10 listopada 2010 r., I UK 119/10, LEX nr 686798).

W ocenie Sądu Okręgowego wnioskodawca nie spełnia tak określonych kryteriów, które uprawniałyby do umorzenia zaległości alimentacyjnych. Należy podkreślić, że ustawodawca za szczególnie uzasadnione przypadki uznaje sytuacje związane z sytuacją rodzinną lub zdrowotną zobowiązanego.

Wnioskodawca - jak wynika z jego oświadczenia o stanie rodzinnym i majątkowym - nie ma nikogo na utrzymaniu, posiada teoretyczne i praktyczne kwalifikacje zawodowe, nie jest osobą niepełnosprawną ani niezdolną do pracy, a tym samym jego sytuacja rodzinna i zdrowotna nie uzasadnia żądania odwołania.

Samo subiektywne przekonanie skarżącego o braku możliwości i realnych perspektyw uzyskania środków materialnych na spłatę własnego zadłużenia alimentacyjnego, które nie uzyskało potwierdzenia w postępowaniu sądowym, wyklucza umorzenie długu alimentacyjnego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 czerwca 2015 r. I UK 341/14 LEX nr 1751864).

Wnioskodawca nie udowodnił, aby stopień nasilenia występujących u niego schorzeń czynił go choćby częściowo niezdolnym do wykonywania pracy zarobkowej. Schorzenia na które cierpi wnioskodawca mają charakter powszechny dla osób w jego przedziale wiekowym i choć zapewne wymagają leczenia, to jednak nie uniemożliwiają mu podjęcia jakiegokolwiek zatrudnienia. To, że wnioskodawca nie szuka i nie podejmuje zatrudnienia, jest jego indywidualną sprawą, która wszakże nie ma wpływu na ocenę zasadności zaskarżonej decyzji. Podstawą umorzenia należności alimentacyjnych nie może być jedynie zła sytuacja materialna wnioskodawcy. W uzasadnieniu wyroku z dnia 17 października 2006 r. II UK 77/06 OSNAPIUS 2007 r. Nr 21-22, poz. 326 stwierdzono, że brak stałych dochodów i związana z tym trudna sytuacja materialna, na którą wnioskodawca powołuje się w odwołaniu, jest okolicznością dotyczącą wszystkich dłużników alimentacyjnych, gdyż uruchomienie funduszu alimentacyjnego następuje tylko wówczas, gdy dłużnik nie ma majątku ani dochodów podlegających egzekucji. Nie jest to więc szczególna okoliczność w rozumieniu omawianego przepisu. Nie są także takimi okolicznościami przyczyny braku dochodów leżące po stronie dłużnika i przez niego zawinione. Podobnie w wyroku z dnia 22 lutego 2018 r. III AUa 685/17 Sąd Apelacyjny w Łodzi stwierdził, iż „szczególny wypadek” uzasadniający możliwość umorzenia należności wobec funduszu alimentacyjnego, o jakim mowa w art. 68 ustawy z 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, musi dotyczyć innej sytuacji niż ta, która stanowiła podstawę do przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego, tj. wyjątkowo trudnej sytuacji, w której znalazł się zobowiązany do alimentacji. W przeciwnym wypadku, gdyby uznać, iż każda trudna sytuacja majątkowa zobowiązanego, przy uwzględnieniu sytuacji ekonomicznej kraju, wysokiego poziomu bezrobocia i trudności w odnalezieniu się na rynku pracy osób z różnych grup wiekowych, jest wystarczającą przesłanką do umorzenia należności wobec funduszu, ochrona środków tego funduszu byłaby iluzoryczna, a szczególny przepis jakim jest art. 68 ww. ustawy stałby się wbrew założenia ustawodawcy nie wyjątkiem, a zasadą. Zatem nawet trudna sytuacja materialna lub zdrowotna osoby ubiegającej się o umorzenie należności alimentacyjnych nie może być samoistną podstawą do wydania decyzji uwzględniającej wniosek, gdyż nie chodzi o przypadki „uzasadnione”, ale „szczególnie uzasadnione”.

Reasumując, biorąc pod uwagę treść przepisu art. 68 ust. 1 ustawy, wskazującego konkretnie i w sposób precyzyjny na możliwość umorzenia należności jedynie w „szczególnie uzasadnionych przypadkach związanych z sytuacją zdrowotną lub rodzinną”, jak również w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, uznać należy, iż w przypadku wnioskodawcy nie zachodzą takie okoliczności zdrowotne lub rodzinne, które stanowiłyby szczególną i wyjątkową sytuację przemawiającą za celowością zmiany zaskarżonej decyzji.

Mając na względzie wskazane wyżej okoliczności Sąd Okręgowy na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie K. P., uznając je za niezasadne.